

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ
ОПШТИНЕ КУРШУМЛИЈА

ГОДИНА 2017 БРОЈ 6

КУРШУМЛИЈА

Лист излази према потреби

На основу члана 61. Статута општине Куршумлија (Сл. лист општине Куршумлија бр. 22/08, 8/09, 7/011, 15/014, 25/015) и Стратегије подстицања рађања у Србији ("Службени гласник РС", број 13/2008) Општинско веће општине Куршумлија, на седници одржаној 10.маја 2017. године, донела је

Локални акциони план популационе политике општине Куршумлија за период 2017-2020 година

УВОД

Локални Акциони план популационе политике општине Куршумлија за период 2017-2020. године (у даљем тексту: Локални акциони план) је документ општине Куршумлија настао на основу Стратегије популационе политике општине Куршумлија за 2017-2020. годину.

Стратегија популационе политике општине Куршумлија представља трогодишњи стратешки оквир који дефинише целовиту и кохерентну политику општине Куршумлија према фертилитету становништва односно дефинисање политичког одговора на испољене проблеме у демографском развоју, пре свега на феномен недовољног рађања, прихватање ниских репродуктивних норми код становништва на територији општине Куршумлија, односно негативни природни прираштај, отворену депопулацију, пораст удела старих лица у структури становништва. Даља разрада конкретних мера и активности врши се кроз Акциони план, Мере утврђене Акционим планом следе смернице и постављене су краткорочно, средњорочно и дугорочно, зависно од капацитета и потребних активности. Мере се даље детаљно разрађују кроз активности којима се утврђују рокови, надлежна тела тј. носиоци мера и извори финансирања.

1. ФЕНОМЕН НЕДОВОЉНОГ РАЂАЊА ДЕЦЕ

Рађање деце као позитивна природна компонента непосредно утиче на ревитализацију обима становништва и његове старосне структуре. Оно врши ове две важне демографске функције само ако његов ниво задовољава најмање потребе простог обнављања становништва. Отуда, било који ниво рађања који онемогућава да оно врши ове две функције је недовољно рађање, које раније или касније води у депопулацију и прекомерно старење. Критичност недовољног рађања је тим већа, што је оно дубоко условљен, самим

тим дугорочан феномен и што је, у условима ниског нивоа морталитета становништва, основни природни динамичан фактор демографских промена.

Недовољно рађање, поред непосредних утицаја на демографски развитак, делује и посредно, што га чини још критичнијим фактором. Ову врсту утицаја оно врши преко старосне структуре укупног становништва, пошто у условима све већег старења становништва општи морталитет расте и тиме додатно смањује ефекте ионако ниског и недовољног рађања. Осим тога, трагови недовољног рађања у старосној структури дуго трају, тако да и у условима пораста репродукције до потреба простог обнављања, депопулација и старење становништва се једно време настављају. Важност овог утицаја је тим већа што губици у броју становника настали за време депопулације не могу да се надокнаде достизањем нивоа репродукције који обезбеђује просто обнављање, већ само уколико ниво репродукције становништва одређено време буде изнад потреба простог обнављања.

Истовремено, у условима када је рађање деце ослобођено моралног и егзистенцијалног притиска постало ствар наизглед слободног избора појединца, данашње друштво није путем својих институција покушало да непосредно утиче на формирање висине социјалних норми о броју деце, нити је својим механизмима омогућило да равноправна животна опција буде рађање уопште, а поготово рађање троје, четворо или више деце.

Структурне препреке, као што су незапосленост, нерешено стамбено питање, проблеми чувања деце, незадовољавајући економски стандард и друге појаве из овог круга су, пак, биле важан фактор недовољног рађања деце у свим у социјалистичким земљама, укључујући и Републику Србију.

Питање одговора на проблем недовољног рађања је, међутим, изузетно сложено услед недостатка сазнања у погледу достизања нивоа рађања потребног за обнављање генерација. Искуства развијених земаља указују да, без обзира на значајне разлике у економским, друштвено-политичким и вредносним системима, као и институционалној основи популационе политике, постоји значајан степен униформности у погледу циљева, праваца мера, као и дефинитивног израза примењених мера. Но, максимални утврђен ефекат је пораст завршеног фертилитета до 10%. Разматрање недовољне ефикасности мера које се спроводе, указује да политички одговор мора бити интензиван, целовит, истраживачки, директан, дугорочан, стратешког типа.

2. ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКОГ ДЕЛОВАЊА

2.1. ОПШТИ ЦИЉ

Општи циљ Програма је подршка одрживом демографском развоју јединица локалне самоуправе на територији Републике Србије, односно стационарано становништво, тј. становништво у коме ће следеће генерације бити исте величине као и постојеће.

Појединачни циљеви који се желе постићи кроз реализацију Програма су:

- 1) ублажавање економске цене подизања детета;
- 2) усклађивање рада и родитељства;
- 3) снижавање психолошке цене родитељства;
- 4) промоција репродуктивног здравља адолесцената;
- 5) борба против неплодности;
- 6) популациона едукација и пут ка здравом материнству;;
- 7) активирање локалне самоуправе и успостављање популационе политике.

2.2. ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ

2.2.1. УБЛАЖАВАЊЕ ЕКОНОМСКЕ ЦЕНЕ ПОДИЗАЊА ДЕТЕТА

Образложење потребе

Рађање деце не би смело значајно да погоршава економски, а тиме и друштвени, положај породица са децом. Држава мора да преузме на себе део трошкова рађања деце и њиховог издржавања и школовања. У ситуацији крупних поремећаја у демографском развоју, када питање отворене депопулације и интензивног процеса старења становништва није само питање одрживости демографског, него и општег друштвеног и економског развоја садашњих и будућих генерација, улога државе је посебно важна.

Финансијска помоћ породицама са децом јавља се као пронаталитетна мера и у срединама са стабилним друштвено-економским развојем и високим животним стандардом становништва. Међутим, у условима економских тешкоћа значај новчаних давања, као и финансијских олакшица, бива већи. Мере подршке породици треба да ублаже ефекте неповољних привредних кретања, али и да буду усмерене ка постизању економске и социјалне сигурности као претпоставке одвијања биолошке репродукције. Јер опредељење за учествовање у репродукцији, али и реализација жељеног броја деце, који је по правилу већи од оствареног, у великој мери зависи од економске сигурности потенцијалних учесника у репродукцији. Незапосленост, лош материјални положај и стамбени проблем су основна питања која се директно тичу потенцијалних учесника у репродукцији. Дугорочно и из угла одрживости развоја, подстицање рађања подразумева решавање поменутих проблема.

Иако је проблем незапослености присутан већ дуже време, транзиција кроз коју пролази привреда Републике Србије додатно га је појачала. Нарочити проблем и висок социјални ризик представља дуготрајна незапосленост. Посматрано по полу, жене сачињавају више од половине незапослених, а дугорочна незапосленост је такође знатно већа код жена. Структура незапослених неповољна је нарочито и према обележју старости, јер је велико учешће незапослених у старости 20-24, а то је иначе старосна група у којој се, поред старосне групе 25-29, одвија највећи број рађања.

Становање и услови становања су битан елемент за рађање деце. У Републици Србији постоји велики проблем трошковне доступности стана. Висока цена станова (за куповину или изнајмљивање), уз висок степен незапослених међу младима који су главни ослонац репродукције становништва, јесте значајно ограничење за формирање или проширење породице. Осим регистроване несташнице станова стамбени проблем је међутим и већи, јер је врло често прикривен. Наиме, велики је број новоформираних брачних заједница које су приморане да деле стан чак без обзира на социјални положај.

У оквиру финансијске подршке породици са децом у употреби су мере које имају популациони ефекат у општини Куршумлија а које су обухваћене посебном Одлуком о финансијској подршци породицама са децом која се самостално из буџета ЈЛС спроводи у општини Куршумлија од 2014-те године. Мере које су обухваћене овом Одлуком и које се спроводе су

1. Право на новчану помоћ за свако новорођено дете;
2. Право на регресирање трошкова боравка деце у предшколској установи, као и право на потпуно регресирање трошкова боравка деце у предшколској установи „Сунце“ у Куршумлији;

Право на новчану помоћ за свако новорођено дете обухвата:

- једнократну новчану помоћ;
- новчану помоћ у трајању од 12 месеци и
- новчану помоћ у трајању од 18 месеци.

Поред ових мера, општина Куршумлија сваке године путем јавног конкурса обезбеђује и ученичке и студентске стипендије, као и награде за најбоље студенте.

Ове мере које је до сада спроводила општина Куршумлија искључива сопственим средствима из Буџета ЈЛС су дале значајне позитивне резултате у позитивном правцу чиме је покренут замајац остваривања популационе политике на територији општине Куршумлија, а даљим спровођењем тих мера, заједно са мерама популационе политике Владе Републике Србије, тај тренд ће се наставити и поправити, чиме ће се успоставити и одрживост истих.

2.2.2 УСКЛАЂИВАЊЕ РАДА И РОДИТЕЉСТВА

Неопходно је да држава различитим мерама помогне жени да у што је могуће већој мери оствари своје потребе и усклади родитељство и задовољење различитих интересовања, а поготово усклади родитељство и радно, односно професионално ангажовање.

Важећи Закон о раду садржи низ добрих решења релевантних за усклађивање рада и родитељства. Тако је између осталог дефинисано да запослена жена има право на породилско одсуство и одсуство са рада ради неге детета у трајању од 365 дана. Прецизирано је и да породилско одсуство траје до навршена три месеца од дана порођаја, а да запослена жена, по истеку породилског одсуства, има право на одсуство са рада ради неге детета до истека 365 дана од дана отпочињања породилског одсуства. Насупрот већини земаља у транзицији, задржавање права које омогућава мајкама да проведу са дететом годину дана јесте решење које има свој пун демографски смисао, јер задовољава већ стечене индивидуалне потребе у овој сфери.

2.2.2.1. УСКЛАЂИВАЊЕ РАДА И РОДИТЕЉСТВА У СФЕРИ РАДА

Данас је у Републици Србији а тако и у општини Куршумлија велики број незапослених младих. То је свакако један од разлога интензивирања процеса одлагања рађања деце, са свим последицама које та одлука доноси и на микро и на макро нивоу. Са друге стране, постоји тенденција код не малог броја послодаваца избегавања запошљавања жена у периоду гравидитета и жена са малим дететом. Истовремено, не постоји довољна информисаност међу послодавцима и запосленима о актуелним законским решењима релевантним за усклађивање рада и родитељства.

Мере, активности, механизми

1. У оквиру активних мера на тржишту рада подстицати запошљавање младих незапослених родитеља

Носиоци: Национална служба за запошљавање, Савет за запошљавање

Средства: Буџет Националне службе за запошљавање, Локална самоуправа, пројекти, донације и др.

Рок: Стална активност

2. Промовисање међу потенцијалним и актуелним родитељима постојећих законских решења која се тичу бољег усклађивања рада и родитељства

Носиоци: Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Локална самоуправа

Средства: Буџет Републике Србија, буџет локалне самоуправе, пројекти, донације и др.

Рок: Стална активност

2.2.2.2. УСКЛАЂИВАЊЕ РАДА И РОДИТЕЉСТВА ПУТЕМ ЗБРИЊАВАЊА ДЕЦЕ ЗАПОСЛЕНИХ РОДИТЕЉА

За усклађивање рада и родитељства, поред нормативног оквира у сфери рада, важно је збрињавање све, а поготово деце запослених мајки и очева. Мада је традиција развоја система предшколских установа у Републици Србији дуга, постоји јасна потреба за његову надградњу и у квантитативном и у квалитативном смислу. Неопходно је утврдити реалну потребу за збрињавањем деце и капацитета постојећих установа, као и унапредити њихово функционисање, посебно у погледу програма рада са децом и флексибилности радног времена.

Поред тога, треба у већој мери ангажовати и школе у збрињавању деце запослених родитеља. Истовремено, постоји и јасна потреба за подршком родитељима деце са инвалидитетом и деце ометене у развоју.

Мере, активности, механизми

1. Даље развијање мреже установа за предшколско васпитање, отварање предшколских установа у насељима у којима адекватни услови за рад, односно обезбеђивање капацитета и доступности услуга у складу са локалним потребама

Носиоци: Министарство без портфеља задужено за популациону политику, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Локална самоуправа
Средства: Буџет Републике Србија, буџет локалне самоуправе, пројекти, донације и др.
Рок: Стална активност

2. Наставити са предузимањем мера на обезбеђивању инклузије деце и младих са сметњама и тешкоћама у развоју као и оних из маргинализованих група у систем редовних образовно-васпитних установа

Носиоци: Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Локална самоуправа
Средства: Буџет Републике Србије, буџет Локалне самоуправе, пројекти, донације и др.
Рок: Стална активност

3. Развијање мреже услуга на локалном нивоу за помоћ родитељима деце и младих са сметњама и тешкоћама у развоју (персонални асистенти, дневни боравци са могућношћу краткотрајног смештаја, превоз до предшколских установа, односно школе итд.)

Носиоци: Локална самоуправа
Средства: Буџет Локалне самоуправе, пројекти, донације и др.
Рок: Стална активност

Финансијски оквир за спровођење следећих мера, активности и механизма утврђује Савета за популациону политику.

- породично обданиште
- школа одговорних родитеља и школа одговорних родитеља за децу са инвалидитетом и децу са посебним потребама
- функционисање дневног боравка
- информисање (штампани материјали)
- услуге за помоћ у кући и помоћ у кући родитељима са децом са инвалидитетом и децом са посебним потребама
- "родин тренинг" и тренинзи за родитеље за децу са инвалидитетом и децу са посебним потребама
- опремање простора за одмор и разоноду
- опремање простора за децу са инвалидитетом и децу са посебним потребама
- ПУ-школа родитељства и школа родитељства за децу са инвалидитетом и децу са посебним потребама

2.2.3. СНИЖАВАЊЕ ПСИХОЛОШКЕ ЦЕНЕ РОДИТЕЉСТВА

Психолошка цена детета је субјективни доживљај коштања, улагања, изгубљени добици, перцепција пропуштених шанси узрокована обавезама у процесу подизања детета. Психолошка цена детета и пратећи стрес које родитељство изазива су оне економски немерљиве категорије које често стоје иза одлука да се нема још једно дете, односно иза нерађања више деце.

Једна од стратегија да се подстакне више рађања јесте и смањење психолошке цене детета, односно креирање погодне климе за одлуку о рађању наредног детета.

У области родне равноправности развој је ишао претежно у једном правцу - ка остварењу права жене на рад изван куће, али не истовремено и у правцу мењања и модела улоге мушкарца у породици. Мењање улоге жене схваћено је само половично, у смислу њених додатних улога на ону која јој је вековима додељивана као главна - да буде

домаћица и мајка. Зашто се овакав модел одржава и тако тешко искорењује? Због задржавања традиционалне дефиниције улоге полова у генерацији родитеља, те се деца путем процеса социјализације и идентификације задржавају на истим моделима поделе послова и улога мушкарца и жене у породици. Таква социјализација није данас адекватна, јер проузрокује застоје у развоју на два плана: за жену - да се лакше прилагоди економским и друштвеним улогама и да развије своје аспирације, али и за мушкарца - да се боље припреми за своју улогу родитеља. Отуда, неопходно је равноправно укључивање мушкарца у родитељство, укључујући и вредносну и практичну раван, промоцијом нових односа између жене и мушкарца у савременој култури.

Помоћ и подршка младим људима да изграде високи ниво компетенције за родитељство пре рођења првог детета, а затим и у току подизања првог детета, могла би да смањи стрес доживљен кроз родитељство и да олакша одлуку о рађању другог и трећег детета.

Мере, активности, механизми

1. Развијање и економски подстицање мреже лако доступних (економски и локацијски) пружалаца услуга родитељима у вођењу домаћинства и бриге око деце

Носиоци: Локална самоуправа

Средства: Буџет Локалне самоуправе, пројекти, донације и др.

Рок: стална активност

2.2.3.1. ЈАЧАЊЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ ЗА ИСПУЊАВАЊЕ РОДИТЕЉСКЕ УЛОГЕ

Родитељство је једно од најодговорнијих улога сваке особе. Потребно је тежити развоју мреже саветовалишта за родитеље у циљу једноставног информисања у вези са дилемама ико неге и подизања деце и слично.

Мере, активности, механизми

1. Развој мреже саветовалишта за родитеље у циљу једноставног информисања у вези са дилемама око неге и подизања деце

Носиоци: Локална самоуправа, Центар за социјални рад, Удужења са циљевима социјалне политике

Средства: Буџет Локалне самоуправе, Буџет Републике Србије пројекти, донације и др.

Рок: Стална активност

Финансијски оквир за спровођење следећих мера, активности и механизма утврђује Савета за популациону политику.

- "родин тренинг" и тренинзи за родитеље за децу са инвалидитетом и децу са посебним потребама

2. Обезбеђење услова за подизање родитељске компетенције путем програма школе родитељства

Носиоци: Локална самоуправа, Центар за социјални рад, Удужења са циљевима социјалне политике

Средства: Буџет Локалне самоуправе, Буџет Републике Србије, пројекти, донације и др.

Рок: Стална активност

Финансијски оквир за спровођење следећих мера, активности и механизма утврђује Савета за популациону политику.

- школа одговорних родитеља и школа одговорних родитеља за децу са инвалидитетом и децу са посебним потребама

- ПУ-школа родитељства и школа родитељства за децу са инвалидитетом и децу са посебним потребама

3. Оснивање клубова за родитеље у циљу остваривања контакта и размена идеја, добијања подршке, савета и слично

Носиоци: Локална самоуправа, Центар за социјални рад, Удужења са циљевима социјалне политике

Средства: Буџет Локалне самоуправе, Буџет Републике Србије, пројекти, донације и др.

Рок: Стална активност

Финансијски оквир за спровођење следећих мера, активности и механизма утврђује Савета за популациону политику.

- породично обданиште
- опремање простора за одмор и разоноду
- опремање простора за децу са инвалидитетом и децу са посебним потребама

4. Обезбеђење једноставне, кратке, лако читљиве литературе за младе родитеље у виду приручника брошура о нези и васпитању деце

Носиоци: Локална самоуправа, Центар за социјални рад, Удужења са циљевима социјалне политике

Средства: Буџет Локалне самоуправе, Буџет Републике Србије, пројекти, донације и др.

Рок: Стална активност

Финансијски оквир за спровођење следећих мера, активности и механизма утврђује Савета за популациону политику.

- информисање (штампани материјали)

2.2.4. ПРОМОЦИЈА РЕПРОДУКТИВНОГ ЗДРАВЉА АДОЛЕСЦЕНТА

Младима недостају знања и вештине потребне за очување здравља уопште, а поготово репродуктивног здравља. Знање је предуслов сексуалне и здравствене културе, безбедног понашања у овој сфери и развоја личне одговорности за очување здравља.

Истраживања спроведена у различитим срединама Републике Србије указују на раширеност понашања која угрожавају репродуктивно здравље адолесцената, као што су пушење, употреба алкохола у све ранијем узрасту и у већој количини, и коришћење дроге, пре свега марихуане, амфетаминa и хероина.

Мада је распрострањено уверење да је наше друштво традиционалније и конзервативније у односу на друге европске земље, сексуална активност међу адолесцентима је реалност и у Републици Србији. Све већи број младих прво сексуално искуство доживљава у раној адолесценцији, а промене су посебно интензивне у популацији девојака.

Поред раног ступања у сексуалне односе, међу младима су присутни и други видови ризичног понашања који угрожавају њихово репродуктивно здравље. Резултати више студија показују да све већи број младих има сексуална искуства под утицајем алкохола и дроге или се понаша промискуитетно не користећи мере превенције трудноће и полно преносивих инфекција.

Родитељи имају пасиван однос према сексуалности и заштити репродуктивног здравља њихове деце, те се утолико јавља већа потреба за едукацијом како деце тако и њихових родитеља.

2.2.4.1. ЕДУКАЦИЈА У ШКОЛАМА АДОЛЕСЦЕНАТА ЗА ОЧУВАЊЕ РЕПРОДУКТИВНОГ ЗДРАВЉА

Искуства средина које су спроводиле програме ширења знања и усвајања вештина међу адолесцентима показују да ове акције доприносе развијању одговорности девојака и младића за очување сопственог здравља.

Мере, активности, механизми

1. Израда едукативног материјала намењеног ученицима основних и средњих школа у циљу очувања репродуктивног здравља младих

Носиоци: Локална самоуправа, Центар за социјални рад, Дом здравља,

Средства: Буџет Локалне самоуправе, пројекти, донације и др.

Рок: Стална активност

2.2.4.2. РАЗВОЈ МРЕЖЕ САВЕТОВАЛИШТА ЗА РЕПРОДУКТИВНО ЗДРАВЉЕ МЛАДИХ

За заштиту репродуктивног здравља младих је изузетно важно прилагођавање здравствених служби, кроз развој одговарајућих саветовалишта.

Мере, активности, механизми

1. Оснивање саветовалишта за репродуктивно здравље младих

Носиоци: Локална самоуправа, Дом здравља

Средства: Буџет Локалне самоуправе, Буџет Републике Србије, донације и др.

Рок: Стална активност

2.2.5. БОРБА ПРОТИВ НЕПЛОДНОСТИ

Неплодност је проблем са којим се суочава 10-15% парова у развијеним земљама. Услед слабе информисаности и едукованости становништва у сфери сексуалности и репродукције, великог броја намерних прекида трудноће, распрострањености полно преносивих инфекција, пораста ризичних понашања која директно или индиректно угрожавају репродуктивно здравље, као и недовољне развијености здравствених служби за планирање породице могуће је претпоставити да је у земљама у транзицији социоекономског система, укључујући и Републику Србију, учесталост неплодности и виша.

Водећи разлози тог озбиљног здравственог и социјалног проблема су велики број намерних прекида трудноће, одсуство контроле полно преносивих инфекција и одлагање рађања за касније животно доба.

Република Србија је суочена и са интензивирањем процеса одлагања рађања. Велико је неучествовање жена у репродукцији становништва од 20. до 34. године живота. Због тога ће бити неопходна шира примена поступака медицински потпомогнуте оплодње, који претпостављају примену софистицираних дијагностичких и терапијских поступака доступних само у технолошки високо развијеним здравственим установама. Такође, рађање деце у каснијем животном добу повезано је са низом негативних биолошких и здравствених последица.

2.2.5.1. ПРУЖАЊЕ ФИНАНСИЈСКЕ ПОМОЋИ ПАРОВИМА СА ПРОБЛЕМОМ НЕПЛОДНОСТИ

Ублажавање проблема неплодности захтева прилагођавање здравственог система за рационални, економски прихватљив и савремен приступ дијагностици и терапији инфертилитета, финансијску подршку заинтересованим паровима, као и релевантну законску регулативу везану за примену поступака биомедицински потпомогнуте оплодње.

Мере, активности, механизми

1. Поступно повећање броја покушаја вештачке оплодње у складу са садржајем и обимом права из обавезног здравственог осигурања

Носиоци: Локална самоуправа, Дом здравља

Средства: Буџет Локалне самоуправе, Буџет Републике Србије, пројекти, донације и др.

Рок: Стална активност

2.2.6. ПОПУЛАЦИОНА ЕДУКАЦИЈА И ПУТ КА ЗДРАВОМ МАТЕРИНСТВУ

Популациона едукација намеће се као нови правац популационе политике имајући у виду да појединац нема довољно специфичних знања. У мањој или већој мери не види се однос између индивидуалног понашања и макро процеса, не познају се последице незадовољавајућих популационих тенденција, спорост демографских промена и њихово одложено дејство, затим, не разумеју се потребе друштва у овој сфери као ни потребе будућих генерација, не размишља се о очувању националног идентитета, културе и трајања.

Знање је значајан чинилац при успостављању одређеног система вредности, формирању ставова, стварању мотивације, као и важан фактор у процесу одлучивања у многим областима живота. Отуда стицање знања, као основног елемента свести, може утицати на филозофију живљења, а самим тим и на ставове, погледе, уверења, вољу. И то

знање схваћено у ширем смислу, са укљученом социјалном и психолошком димензијом. Социјална димензија одражава уверење индивидуе да је оно о чему стиче знање проверено од других и да му се може веровати. Психолошка димензија, пак, подразумева емоционалну прихvatљивост појаве или неког њеног елемента који се сазнаје. Саставни део усвајања знања мора бити и процес овладавања вештинама које треба да омогуће примену стеченог знања.

Популациона едукација претпоставља промоцију новог система вредности и стила живота путем ширења разумевања о карактеристикама и значају популационог фактора и одговорног понашања у сфери породичног живота, брака, одгајања деце, односа мушкарца и жене у савременој култури, интергенерацијске солидарности и трансфера, репродуктивног здравља, као и онога везаног за будућност заједнице којој се припада.

У плановима и програмима рада наших васпитно-образовних установа базично има простора не само за ширење демографских знања већ и за укључивање садржаја који подстичу хумане односе међу људима, уважавање вредности људског живота, одговорно родитељство, афирмацију човека и његове личности, као и друштва и друштвених вредности и потреба. У реализацији ових садржаја, вртићи и школе могу да добију помоћ кроз међуресорску сарадњу на нивоу локалне самоуправе са, на пример, здравственим, културним или медијским установама. Такође, добро осмишљене и узрасно прилагођене публикације и образовно-васпитне емисије са електронских медија као и коришћење нових приступа за учење и информисање (E-learning), представљају различите видове који омогућавају ефикасно и делотворно инкорпорирање свих садржаја популационе едукације кроз различите медије, предмете и образовно-васпитне програме.

2.2.6.1. АКТИВИРАЊЕ СИСТЕМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА КАО КЉУЧНОГ НОСИОЦА И РЕАЛИЗАТОРА ПРОГРАМА ПОПУЛАЦИОНЕ ЕДУКАЦИЈЕ

Систем образовања и васпитања у Републици Србији до сада није плански и систематски укључио садржаје и методолошке поступке у раду са децом и младима који би допринели инкорпорацији популационе едукације кроз наставне и ваннаставне активности школе, односно вртића. Наставни и васпитни програми недовољно подстичу хумане односе међу људима, здраво и одговорно родитељство, значај бројније породице за здравији развој детета, не стичу се довољна знања у области заштите репродуктивног здравља као ни довољна знања у циљу јачања националне и културолошке свести. Потребно је да систем образовања и васпитања преузме једну од кључних улога у промоцији садржаја из популационе едукације код деце, младих и њихових родитеља

Мере, активности, механизми

1. Имплементација програма који активно укључују родитеље у рад вртића, односно школе са темама које промовишу здраво родитељство, значај вишечлане породице за здраво одрастање, развијање хуманих односа и толеранцију итд.

Носиоци: Локална самоуправа, Дом здравља, Центар за социјални рад, Предшколска установа, Основне и средње школе, Удружења са циљевима социјалне политике

Средства: Буџет Локалне самоуправе, Буџет Републике Србије, пројекти, донације и др.

Рок: Стална активност

2.2.7. АКТИВИРАЊЕ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ И УСПОСТАВЉАЊЕ ПОПУЛАЦИОНЕ ПОЛИТИКЕ

Активно укључивање локалне самоуправе у спровођење популационе политике подразумева низ предуслова. Потребно је сагледати индивидуалне потребе везане за остваривање родитељства и све потенцијале којима локална средина располаже, а чијим се активирањем и оснаживањем могу очекивати позитивни ефекти у побољшању демографске ситуације у локалној заједници, као што су специфичне потребе родитеља и деце, стање институција и структура кадрова за креирање и спровођење популационе политике и материјална средства која локална самоуправа треба да обезбеди за популациону политику. Истовремено је важно утврдити активности и механизме у овој

сфери и повезати све који могу да допринесу афирмацији породице, родитељства и друштвених циљева везаних за репродукцију становништва.

Мере, активности и механизми

1. Формирање Савета за популациону политику локалне самоуправе као стручног саветодавног тела општине са задатком праћења развика становништва као и предлагања и евалуације спровођења мера популационе политике у локалној самоуправи

Носиоци: Локална самоуправа

Средства: Буџет Локалне самоуправе, пројекти, донације и др.

Рок: Стална активност

2. Сагледавање индивидуалних потреба везаних за остваривање родитељства у локалној заједници

Носиоци: Локална самоуправа, Дом здравља, Центар за социјални рад, Предшколска установа, Основне и средња школе, Удружења са циљевима социјалне политике

Средства: Буџет Локалне самоуправе, Буџет Републике Србије, пројекти, донације и др.

Рок: Стална активност

3. Идентификовање институционалних и кадровских ресурса за спровођење популационе политике у локалној заједници

Носиоци: Локална самоуправа, Дом здравља, Центар за социјални рад, Предшколска установа, Основне и средња школе, Удружења са циљевима социјалне политике

Средства: Буџет Локалне самоуправе, Буџет Републике Србије, пројекти, донације и др.

Рок: Стална активност

4. Годишње утврђивање и спровођење система мера нематеријалне, материјалне и организационе природе у циљу подстицања рађања деце

Носиоци: Локална самоуправа, Дом здравља, Центар за социјални рад, Предшколска установа, Основне и средња школе, Удружења са циљевима социјалне политике

Средства: Буџет Локалне самоуправе, Буџет Републике Србије, пројекти, донације и др.

Рок: Стална активност

5. Годишње утврђивање висине средстава у буџету локалне самоуправе за спровођење локалних мера популационе политике

Носиоци: Локална самоуправа, Савет за популациону политику

Средства: Буџет Локалне самоуправе, пројекти, донације и др.

Рок: Стална активност

6. Годишње праћење одговарајућих индикатора развика становништва локалне самоуправе и друштвено-економског положаја породица са децом

Носиоци: Локална самоуправа, Дом здравља,

Средства: Буџет Локалне самоуправе, Буџет Републике Србије, пројекти, донације и др.

Рок: Стална активност

7. Активирање установа здравствене и социјалне заштите, образовно - васпитних установа, привредних субјеката, црква и верских заједница и удружења, у циљу стварања позитивне популационе климе и ефикаснијег спровођења утврђене популационе политике у локалној заједници

Носиоци: Локална самоуправа, Дом здравља, Центар за социјални рад, Предшколска установа, Основне и средња школе, Удружења са циљевима социјалне политике

Средства: Буџет Локалне самоуправе, Буџет Републике Србије, пројекти, донације и др.

Рок: Стална активност

2.2.7.1. СПЕЦИФИЧНЕ МЕРЕ ЛОКАЛНЕ ПОПУЛАЦИОНЕ ПОЛИТИКЕ

1. Беби-пакет

- помоћ породици за новорођену бебу који се може давати у облику новчаног паклона у висини коју одреди за то овлашћени орган или у натуралном облику (хигијенски пакет)

2. Додатак породици са једним родитељем

3. Додатак за посебну бригу

4. Посебан додатак за породице са троје и четворо деце

5. Поклон-пакет

- пригодан поклон за божићне и новогодишње празнике за сву децу узраста до петог разреда основне школе

6. Школски прибор и књиге
7. Помоћ за набавку одеће и обуће и посебних помагала за децу са инвалидитетом и децу са посебним потребама
8. Помоћ за лечење стерилитета
9. Помоћ за школовање деце у средњим и вишим школама и на факултетима
  - додела стипендије студентима
10. Награде најуспешнијим ученицима и студентима
11. Накнада трошкова путовања до места школовања
  - регресирање трошкова превоза
12. Неке друге помоћи пронаталитетног карактера
13. Олакшице у ценама комуналних услуга за породице са троје и четворо деце, породице са децом са инвалидитетом и децом са посебним потребама
14. Изградња и одржавање дечијих игралишта
15. Уређивање слободних површина и уређивање површина доступних родитељима и деци са инвалидитетом и деци са посебним потребама.
16. Успостављање сарадње са другим општинама кроз различите програме и пројекте којима се могу заједнички решавати одређена питања, затим, размењивати искуства и информације и међусобно подстицајно деловати
17. Подстицање и подржавање настајања удружења грађана и других асоцијација за локалну популациону политику

3. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА И ПЕРИОДИЧНО ПРЕИСПИТИВАЊЕ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА

Како би се Акциони план популационе политике Општине Куршумлија могао остварити, неопходно је створити сигурне буџетске фондове. Извори на које се ослања Стратешки план су буџет Локалне самоуправе, буџет ресорног Министарства, донације, конкурси,... Задатак Комисије за популациону политику је да израде и дају предлог за обезбеђивање буџетских средстава за мере предвиђене Акционим планом популационе политике. Овај предлог у односу на предвиђена буџетска средства се обавезно даје пре усвајања буџета општине за текућу годину.

Овај Акциони план је основа за правце активности и за израду нормативних и других аката неопходних за њену реализацију. Због важности демографског развоја за Општину Куршумлија формирана је Комисија за популациону политику општине Куршумлија. Периодично, најмање сваке године, Општинско веће ће спроводити евалуацију постигнутих стратешких активности и остварених резултата. За потребе евалуације Веће ће користити планове и извештаје Комисије за популациону политику.

4. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Овај Локални акциони план ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу општине Куршумлија".

Општинско веће општине Куршумлија

Број: II-02-145

Куршумлија, 10. маја 2017. године

*Председник општинског већа
Радољуб Видић, дипл.еџц.с.р.*

На основу члана 61. Статута општине Куршумлија (Сл. лист општине Куршумлија бр. 22/08, 8/09, 7/011, 15/014, 25/015) и Стратегије подстицања рађања у Србији ("Службени гласник РС", број 13/2008) Општинско веће општине Куршумлија, на седници одржаној 10.маја 2017. године, донело је

Одлуку

о образовању Савета за популациону политику општине Куршумлија

1. Образује се Савет за популациону политику, као стручно саветодавно тело за разматрање, предлагање и спровођење мера популационе политике у општини Куршумлија (у даљем тексту: Савет), на време од четири године од дана ступања на снагу ове одлуке.

2. Задаци Савета су да:

- 1) разматра, предлаже и спроводи мере за унапређење популационе политике као и мере за унапређење међуресорне сарадње у овој области;
- 2) даје иницијативу за предузимање краткорочних и дугорочних мера које доприносе доследном спровођењу популационе политике на територији општине Куршумлија;
- 4) прати стање у области популационе политике, оцењује ефекте мера за њено спровођење и о томе обавештава Председника општине и Општинско веће;
- 5) иницира и подржава програме едукације запослених у државним и другим органима и организацијама у циљу промовисања популационе политике;
- 6) разматра и друга питања од интереса за спровођење популационе политике

3. У Савет се именују:

1. Радољуб Видић, председник
2. Дејана Гвозденовић, заменик
3. Светлана Пешаковић, члан
4. Ана Ловић, члан
5. Наташа Миленковић, члан.

4. Савет доставља извештај о раду Председнику општине и општинском већу најмање два пута годишње.

5. Стручне и административне послове за рад Савета обавља општинска управа општине Куршумлија.

6. Ова одлука ступа на снагу даном објављивања у "Службеном листу општине Куршумлија".

Број: II-02-144

У Куршумлији, 10.05.2017.године

ОПШТИНСКО ВЕЋЕ ОПШТИНЕ КУРШУМЛИЈА

**ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА,
Радољуб Видић, дипл. ецц.с.р.**

САДРЖАЈ

1. Локални Акциони план популационе политике општине Куршумлија за период 2017-2020 година..... 202
2. Одлука о образовању Савета за популациону политику општине Куршумлија..... 213